

HRVATSKI SABOR

1837

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Proglašavam Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 7. listopada 2022.

Klasa: 011-02/22-02/142

Urbroj: 71-10-01/1-22-2

Zagreb, 12. listopada 2022.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju (»Narodne novine«, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19. i 84/21.) u članku 9. stavku 1. točki 7. riječi: »prema Zakona o poticanju zapošljavanja« zamjenjuju se riječima: »prema propisu kojim se uređuje tržište rada«.

Članak 2.

U članku 10. točki 1. riječi: »i trgovci pojedinci« brišu se.

Članak 3.

Iza članka 74. dodaju se članci 74.a i 74.b koji glase:

»Članak 74.a

(1) Udovica, odnosno udovac koji je korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine i ispunjava uvjete za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu prema ovome Zakonu ili drugom posebnom propisu može, iznimno od članka 98. ovoga Zakona, koristiti i dio obiteljske mirovine.

(2) Korisniku iz stavka 1. ovoga članka dio obiteljske mirovine uz starosnu, prijevremenu starosnu ili invalidsku mirovinu može se isplaćivati pod sljedećim uvjetima:

1. ako je jedini korisnik obiteljske mirovine

2. ako je navršio 65 godina života i

3. ako mu ukupna svota mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj ne prelazi iznos od 80 aktualnih vrijednosti mirovine.

(3) Dio obiteljske mirovine određuje se u iznosu od 27 % od pripadajuće svote obiteljske mirovine određene za jednog člana obitelji.

(4) Ako je dio obiteljske mirovine određen prema stavku 3. ovoga članka niži od iznosa tri aktualne vrijednosti mirovine, isplaćivat će se iznos od tri aktualne vrijednosti mirovine, ali ne više od 50 % pripadajuće svote obiteljske mirovine.

(5) Ako zbrojene mirovine iz stavka 2. točke 3. i stavka 3. ovoga članka iznose više od 80 aktualnih vrijednosti mirovine, dio obiteljske mirovine isplaćivat će se u visini razlike do 80 aktualnih vrijednosti mirovine.

(6) Ako je korisniku iz stavka 1. ovoga članka obiteljska mirovina određena u visini najniže, odnosno najviše mirovine, dio obiteljske mirovine iz stavka 3. ovoga članka određuje se od najniže, odnosno najviše mirovine, pod uvjetima i na način propisanim ovim člankom.

(7) Iznimno od odredbe stavka 2. točke 1. ovoga članka, kada je preostalim članovima obitelji umrlog osiguranika obiteljska mirovina priznata zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno opće nesposobnosti za rad, ili djetetu sa statusom osobe s invaliditetom na temelju članka 69. stavka 5. ovoga Zakona, korisnik iz stavka 1. ovoga članka može ostvariti pravo na dio obiteljske mirovine ako ispunjava uvjete propisane stavkom 2. točkama 2. i 3. ovoga članka i ako nema drugih članova obitelji koji pravo na obiteljsku mirovinu koriste po drugim osnovama.

(8) Na određivanje dijela obiteljske mirovine ostvarene prema stavku 7. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe stavaka 3. do 6. ovoga članka.

Članak 74.b

(1) Korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine iz članka 74.a ovoga Zakona ima pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta za stjecanje toga prava.

(2) Korisniku obiteljske mirovine koji nije ostvario pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine odredit će se u skladu sa stavkom 1. ovoga članka nakon stjecanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta.

(3) Iznimno od odredbi stavaka 1. i 2. ovoga članka, korisniku starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine iz članka 74.a stavka 7. ovoga Zakona dio obiteljske mirovine određuje se od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, a preostalim članovima obitelji određuje se obiteljska mirovina primjenom mirovinskog faktora iz članka 87. stavka 1. točke 13., odnosno članka 87. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona.«.

Članak 4.

U članku 75. stavku 3. iza riječi: »mirovinu« dodaju se riječi: »te korištenju dijela obiteljske mirovine«.

Članak 5.

U članku 75.a ispred riječi: »Odredbe« stavlja se oznaka stavka: »(1)«.

Iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

»(2) Osoba iz članka 22.a stavka 1. točke 1. ovoga Zakona može ostvariti pravo na dio obiteljske mirovine pod uvjetima i na način propisan člancima 74.a i 74.b ovoga Zakona.«.

Članak 6.

U članku 82. stavku 1. iza riječi: »na temelju« dodaje se riječ: »isplaćenih«.

Članak 7.

U članku 85. stavku 3. broj: »0,34« zamjenjuje se brojem: »0,45«.

Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. i stavak 5. koji glase:

»(4) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na tu mirovinu, a najviše za pet godina. Za određivanje obiteljske mirovine nakon smrti ovog osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju i nije stekao mirovinu primjenjuje se isti polazni faktor.

(5) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za osiguranika koji prvi put stječe mirovinu i koji je navršio 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju prije navršene starosne dobi propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, a nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu povećava se za 0,45 % po mjesecu i može iznositi najviše 1,27. Za određivanje obiteljske mirovine nakon smrti ovog osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju i nije stekao mirovinu primjenjuje se isti polazni faktor.«.

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 6.

Članak 8.

U članku 87. stavku 1. točki 3. iza riječi: »ovlaštenih službenih osoba« stavlja se zarez i dodaju riječi: »prijajšnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja«, a iza riječi: »razminiranja« dodaju se riječi: »ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca,«.

U točki 4. iza riječi: »ovlaštenih službenih osoba« stavlja se zarez i dodaju riječi: »prijajšnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja«, a iza riječi: »razminiranja« dodaju se riječi: »ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca,«.

Točka 13. mijenja se i glasi:

»13) obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi:

- jedan član obitelji 0,77
- dva člana obitelji 0,88
- tri člana obitelji 1,0
- četiri i više članova obitelji 1,1«.

U stavku 2. broj: »1,0« zamjenjuje se brojem: »1,1«, a broj: »0,9« zamjenjuje se brojem: »1,0«.

U stavku 3. broj: »1,0« zamjenjuje se brojem: »1,1«.

Iza stavka 5. dodaje se stavak 6. koji glasi:

»(6) Odredba stavka 1. točke 13. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje na korisnike obiteljske mirovine koji pravo na obiteljsku mirovinu ostvaruju prema propisu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, ako je to za njih povoljnije.«.

Članak 9.

Iza članka 87. dodaje se članak 87.a koji glasi:

»Članak 87.a

»(1) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju samo djeca umrlog osiguranika, a udovica, odnosno udovac je nositelj prava jer obavlja roditeljske dužnosti prema djeci umrlog osiguranika, ili obiteljsku mirovinu koristi uz djecu umrlog osiguranika prema članku 67. stavku 1. točki 3. ovoga Zakona ili drugom posebnom propisu, obiteljska mirovina za vrijeme korištenja po tim osnovama ne podliježe ovrsi niti može biti predmet osiguranja.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu uz članove obitelji iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju i roditelji prema članku 74. stavcima 2. i 3. ovoga Zakona ili drugom posebnom propisu, a roditelji umrlog osiguranika žive odvojeno, dio obiteljske mirovine iz stavka 1. ovoga članka ne podliježe ovrsi niti može biti predmet osiguranja.«.

Članak 10.

U članku 90. stavak 2. mijenja se i glasi:

»(2) Najniža mirovina određuje se za svaku godinu mirovinskog staža u visini 103 % aktualne vrijednosti mirovine na dan određivanja mirovine.«.

Članak 11.

U članku 99. stavku 3. točki 7. riječi: »propisima o poticanju zapošljavanja« zamjenjuju se riječima: »propisu kojim se uređuje tržište rada«.

U točkama 9. i 10. iza riječi: »ovlaštenih službenih osoba« stavlja se zarez i dodaju riječi: »prijajšnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja«, a iza riječi: »razminiranja« dodaju se riječi: »ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca,«.

U točki 12. iza riječi: »mirovine« dodaju se riječi: »ili dijela obiteljske mirovine«.

Članak 12.

U članku 100. stavku 2. iza broja: »1,0« briše se zarez i riječi: »dok se za korisnike starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika polazni faktor određuje u visini polaznog faktora prema kojem je bila određena prijašnja starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika«.

U stavku 5. broj: »0,15« zamjenjuje se brojem: »0,25«, a broj: »1,09« zamjenjuje se brojem: »1,15«.

Stavak 6. mijenja se i glasi:

»(6) Korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, pri ponovnom određivanju starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika povećava se za 0,15 % za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a može iznositi najviše 1,09. Korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji je navršio uvjet godina života iz članka 33. ovoga Zakona polazni faktor povećava se za 0,25 % po mjesecu za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, s tim da povećanje polaznog faktora za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti može iznositi najviše 1,15.«.

U stavku 7. iza riječi: »ovlaštenih službenih osoba« stavlja se zarez i dodaju riječi: »prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja«, a iza riječi: »razminiranja« dodaju se riječi: »ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca«,«.

Članak 13.

Iza članka 119. dodaje se članak 119.a koji glasi:

»Članak 119.a

(1) Osiguranicima – samostalnim obveznicima doprinosa obvezno osiguranim na mirovinsko osiguranje, koji su upisani u odgovarajući registar/upisnik, može na osobni zahtjev prestatu svojstvo osiguranika ako im nadležno tijelo za vođenje tog registra/upisnika odobri privremenu obustavu ili mirovanje obavljanja djelatnosti.

(2) Osiguranicima iz stavka 1. ovoga članka svojstvo osiguranika prestaje za vrijeme odobrene privremene obustave ili mirovanja obavljanja djelatnosti, a njihovim istekom obvezni su na mirovinsko osiguranje ako su i nadalje upisani u odgovarajući registar/upisnik.

(3) Osiguranici iz stavka 1. ovoga članka prijavu o prestanku osiguranja podnose Zavodu u roku od 24 sata od izvršnosti rješenja kojim je nadležno tijelo odobrilo privremenu obustavu ili mirovanje obavljanja djelatnosti.«.

Članak 14.

U članku 161. stavku 2. točka 1. mijenja se i glasi:

»1. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na invalidsku mirovinu u punom iznosu sve dok traje isplata invalidske mirovine, neovisno o činjenici naknadnog ispunjenja uvjeta na prijevremenu starosnu ili starosnu mirovinu«.

U stavku 4. iza riječi: »mirovine« dodaju se riječi: »ili drugog davanja«.

Članak 15.

U članku 162. stavku 4. riječ: »mirovine« zamjenjuje se riječima: »prava iz mirovinskog osiguranja«.

Članak 16.

U članku 166. stavku 1. iza riječi: »pripada« stavlja se zarez i dodaju riječi: »kao i nasljednici te osobe prema propisima o nasljeđivanju«, a riječi: »dužna ga je« zamjenjuju se riječima: »dužni su ga«.

U stavku 3. iza riječi: »članku« dodaju se riječi: »i razdoblje na koje se nepripadna isplata odnosi«.

Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. i stavak 5. koji glase:

»(4) Rješenje iz stavka 3. ovoga članka treba sadržavati rok u kojem osoba, koja je primila nepripadno isplaćena sredstva, može dobrovoljno ispuniti tražbinu uplatom na račun državnog proračuna.

(5) Rješenje iz stavka 3. ovoga članka je ovršna isprava.«.

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 6.

Članak 17.

U članku 169. stavak 2. mijenja se i glasi:

»(2) Tijek zastare prava na utvrđivanje, odnosno prava na povrat nepripadne isplate, kamata i troškova naplate prekida se svakim službenim aktom Zavoda usmjerenim prema dužniku ili nasljedniku dužnika prema propisima o nasljeđivanju, radi utvrđivanja ili povrata nepripadne isplate, kamata i troškova naplate, a koji je dostavljen obvezniku povrata.«.

Članak 18.

Naslov iznad članka 171. i članak 171. brišu se.

Članak 19.

U članku 172. stavku 1. riječi: »61.000,00 do 100.000,00 kuna« zamjenjuju se riječima: »8090,00 do 13.270,00 eura«.

U stavku 2. riječi: »5.000,00 do 50.000,00 kuna« zamjenjuju se riječima: »660,00 do 6630,00 eura«.

U stavku 3. riječi: »1.000,00 do 10.000,00 kuna« zamjenjuju se riječima: »130,00 do 1320,00 eura«.

Članak 20.

U članku 173. riječi: »10.000,00 do 100.000,00 kuna« zamjenjuju se riječima: »1320,00 do 13.270,00 eura«.

Članak 21.

U članku 174. riječi: »1.000,00 do 10.000,00 kuna« zamjenjuju se riječima: »130,00 do 1320,00 eura«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 22.

(1) Zavod će, po službenoj dužnosti, zatečenim korisnicima obiteljske mirovine, počevši od 1. siječnja 2023. odrediti obiteljsku mirovinu prema članku 8. ovoga Zakona, bez donošenja rješenja, ako je to za korisnika povoljnije, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Zavod će, po službenoj dužnosti, korisnicima najniže mirovine odrediti najnižu mirovinu od 1. siječnja 2023., prema članku 10. ovoga Zakona, bez donošenja rješenja.

(3) Iznimno od odredbe članka 3. ovoga Zakona, korisniku starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine, koji je jedini korisnik obiteljske mirovine i koji zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine podnese najkasnije do 31. prosinca 2023., dio obiteljske mirovine pripada od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za 12 mjeseci unatrag, a najranije od 1. siječnja 2023.

Članak 23.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2023.

Klasa: 022-02/22-01/57

Zagreb, 7. listopada 2022.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Gordan Jandroković, v. r.